

РОЗДІЛ 4

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФІЗИЧНОЇ РЕКРЕАЦІЇ

УДК 796-053.67(034.2:084.122F1A)

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНІМАЦІЙНИХ ПРОГРАМ ДЛЯ МОЛОДІЖНОГО ТУРИЗМУ

Горбенко М.І., Лой Б.І.

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»

У статті розглядаються проблеми пошуку і створення анімаційних програм. Виявлені особливості організаційно-технологічного забезпечення анімаційних програм для молодіжного туризму. Дані визначення дозвілля, молодіжний туризм, анімація.

Ключові слова: молодіжний туризм, анімація, дозвілля, тур, туристичний продукт.

Постановка проблеми. Організація дозвілля молоді істотно відрізняється від дозвілля інших вікових груп через її специфічні духовні і фізичні потреби, психологічні особливості. Молодих людей вабить все нове, невідоме. До специфічних рис молодості відноситься домінування у неї пошукової активності, зростання в них частки форм і способів проведення вільного часу, які поєднують розважальну, інформаційну частку з творчою, пізнавальною, екстремальною. Молодь активна, динамічна, звична до активного відпочинку.

Дозвілля – це сукупність занять у вільний час, за допомогою яких, задовольняються безпосередньо фізичні, психічні і духовні потреби в основному відновлювального характеру. На відміну від природної основи відновлення сил людини, дозвілля є специфічним, соціальним способом регенерації цих сил [4, с. 18].

У сфері дозвілля, особливо туристичного, молоді люди завжди шукають заняття, здатні компенсувати те, що вони не отримують у повсякденному житті. Для повноцінного відпочинку потрібен певний психологічний відхід від звичайної обстановки. Туризм, ніж будь-який з соціокультурних напрямів діяльності, дає можливість такого відходу. Цьому сприяє з одного боку зміна місця перебування, а значить – оточуючого середовища, середовища спілкування, з іншого – продумана, професійно організована анімаційна діяльність, що підвищує загальний тонус людини, повертає йому життєву рівновагу.

Вірно організовані анімаційні заходи корисні й тим, що вони майже завжди потребують кмітливості, творчої вигадки, винахідливості, дотепності. Притаманна багатьом ігровим заняттям колективна змагальність виховує цінне вміння погоджувати свої дії з партнерами, знаходити найбільш раціональні засоби подолання перешкод.

Проблема організацій дозвілля полягає в тому, що при організації молодіжних турів не приди-

ляється належної уваги змістовному наповненню цієї частки програм, що робить відпочинок менш привабливим і змістовним або спонукає молодь самостійно організувати своє дозвілля не завжди з користю для себе.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Молодіжний туризм – це один із соціально-культурних механізмів, за допомогою якого можуть бути створені умови для виникнення і розкриття людських здібностей і потреб, для експонування нових можливостей і способів їх використання в суспільному житті [7, с. 323].

Як підкреслюється в багатьох роботах, що відображають проблеми туризму, зокрема молодіжного, він поєднує в собі спонтанну активність молоді з планово організованою діяльністю установ туристсько-екскурсійного обслуговування. В даний час туризм є індустрією, яка розробляє і пропонує різноманітні типи екскурсій, маршрутів, турів і комплексів культурно-дозвільних послуг, використання яких повинне організувати активність молоді, спрямовуючи їх на оздоровлення, соціально-санкціоновані форми розваг, виховання тощо.

Основною функцією туризму, із соціальної точки зору, можна визнати його відтворюючу функцію, спрямовану на відновлення сил, яка витрачається при виконанні певних виробничих і побутових функцій. При цьому відпочинок не обмежується його інертною формою з відновленням фізичних і психічних сил, а включає розваги, які забезпечують зміни характеру діяльності і навколишніх умов, активне пізнання нових явищ природи, культури тощо.

Справжнім контрастом повсякденного життя молоді людини, пов'язаного з нервовою напругою і одноманітністю, є зміна постійного місця проживання, навчання або роботи, перш за все це – переміщення, що забезпечує зміну обстановки і зміну звичного ритму життя – все це може надати туризм.

На думку Байлик С.І. туризм сьогодні – це переважно активний вид відпочинку що базується на зв'язках людини – природне середовище, з обов'язковою зміною середовища і типу життєдіяльності [2, с. 8].

Необхідно відзначити, що комплекс різноманітних потреб молоді, як специфічної групи може бути реалізований у культурно-дозвільній діяльності, здійснюваній туризмом.

Туристичний відпочинок займає у наш час важливе місце в дозвіллі молоді. Туризм, є багатоплановим видом дозвілля, який поєднує в собі різні важливі для молоді функції, може відігравати в житті молодих людей основну роль в процесі задоволення їх потреб. Підвищений інтерес молоді до туризму, пояснюється відсутністю в ньому повчальності, можливістю реалізувати соціально-культурний потенціал у сприятливій соціально-психологічній атмосфері. Дослідження показали, що на думку молодих людей в туризмі, як правило, відсутня парадність, формалізм і заорганізованість, в туристичній діяльності оптимально поєднуються масові і камерні форми роботи. Інтерес молоді до різних видів туризму пояснюється тим, що кожна окрема людина може вибрати для себе той вид туристичної діяльності, який найбільше може задовольнити її інтереси.

Формування цілей статті. Сфера туризму надає молодій людині велику свободу вибору. Створює сприятливі умови для формування особистості, що іноді важко зробити в учбовому закладі чи на виробництві.

Відпочинок, дозвілля, розваги, як і праця, є невід'ємними складовими життєдіяльності людини. Розвагаючись, людина чи група людей, задовольняють свої духовні потреби, оцінюють свої можливості. Відпочивати та розважатися можна як у природному так і в штучному середовищі. Створення відповідних умов для цього і є завданням індустрії розваг. Індустрія розваг – це молода галузь, яка формує і розвиває особистість, впливає на виховання, формування оптимістичного настрою, відпочинок, культурний розвиток людини тощо.

Мета дослідження: виявити особливості організаційно-технологічного забезпечення анімаційних програм для молодіжного туризму.

Виклад основного матеріалу. В даний час нові тенденції способу життя молоді в значній мірі впливають на вибір форм проведення відпочинку. Такі чинники як демографічні особливості молоді, їх індивідуальний і груповий інтерес, відношення до проведення дозвілля і вільного часу, змінили характер молодіжного попиту і привели до створення нового виду відпочинку молодих людей, молодіжного туризму.

Дослідження показали, що інтерес молоді до різного виду туризму пояснюється тим, що тут кожна окрема людина може вибрати для себе ту область туристичної діяльності, у якій в значній мірі можуть задовольнити її інтереси. Такі види туризму, як спортивний і пізнавальний є найбільш притаманним цій віковій категорії. У спортивному туризмі переважає атмосфера взаємодопомоги і оптимізму, які так необхідні у молодому віці.

Популярність такого відпочинку пов'язана з формуванням і реалізацією таких програм дозвілля (анімаційних програм), які б відволікали

відпочиваючого від життєвих повсякденних проблем, здійснювали його емоційну розрядку, стаючи не тільки засобом позбавлення від втоми, але і засобом нейтралізації негативних сторін повсякденного життя.

У світовій практиці туристичного бізнесу та індустрії гостинності сукупність послуг по забезпеченню потреб туристів рекреантів в активних, одухотворених формах відпочинку називається анімацією в туризмі.

Анімація в туризмі – порівняно нове поняття, хоч термін «анімація» існує ще з часів Стародавнього Риму (у перекладі з латини «anima» – душа, «animato» – збуджено, жваво, «animatio» – одухотвореність).

Слід зазначити, що анімаційна діяльність є важливою складовою рекреації, тобто процесу відновлення фізичних і духовних сил організму. Цей процес відбувається в організмі будь-якого туриста, незалежно від того, яким видом туризму він займається, але деякі види туризму за своєю сутністю вже є рекреаційно-анімаційними (активні форми), інші ж потребують створення анімаційної складової в загальному комплексі рекреаційно-туристичних послуг.

З трьох головних рекреаційних функцій (лікувальної, оздоровчої і пізнавальної) туристська анімація покликана виконувати прямим чином дві – спортивно-оздоровчу і пізнавальну. Непрямим чином за відповідних умов виконується і лікувальна функція.

У практиці анімаційної справи для цільового конструювання анімаційних програм є важливими такі функції туристської анімації:

- адаптаційну, що дозволяє перейти від повсякденної обстановки до відпочинку;
- компенсаційну, що звільняє людину від фізичної і психічної втоми повсякденного життя;
- стабілізуючу, що утворює позитивні емоції і стимулює психічну стабільність;
- оздоровчу, спрямовану на відновлення фізичних сил людини, ослаблених у повсякденному трудовому житті;
- інформаційну, що дозволяє отримати нову інформацію про країну, регіон, людей, тощо;
- освітню, що дозволяє придбати і закріпити в результаті яскравих вражень нові знання про навколишній світ;
- удосконалювальну, яка приносить інтелектуальне і фізичне удосконалення;
- рекламну, яка дає можливість через анімаційні програми, зробити туриста носієм реклами про країну, регіон, тур комплекс, готелі, турфірму [2, с. 12–13].

Така різноманітність функцій туристської анімації зумовила і різноманіття видів анімаційної діяльності, а також і великий різновид анімаційних програм і заходів. Усі підсистеми складають систему технології, яка служить основою для функціонування анімаційної служби.

Технологічний процес створення анімаційних програм включає наступні елементи:

- об'єкт діяльності – обслуговувані туристи, населення (групи і окремі особи);
- суб'єкт діяльності – керівник, фахівець анімаційної служби;
- власне анімаційна діяльність із всіма її компонентами – процес взаємодії суб'єкта і об'єкта.

Туристська анімація – це туристська послуга, при наданні якої, турист залучається до активної дії. При підготовці анімаційних програм враховуються такі особливості туристів, як стать, вік, національність, а також активність участі туристів.

Туристську анімацію розділяють на три основні типи по важливості, пріоритетності і об'єму анімаційних програм у загальній програмі подорожі:

Перший тип. Анімаційні туристські маршрути – цільові туристичні тури з вирішенням однієї анімаційної програми, або без безперервний анімаційних процес, розгорнений в просторі у формі подорожі, переїзду від однієї анімаційної послуги у (програми) до іншої, які надаються в різних географічних пунктах. До таких анімаційних програм відносяться: культурно-пізнавальні і тематичні, фольклорні і літературні, музичні і театральні, наукові і фестивалі, карнавальні і спортивні.

Другий тип. Додаткові анімаційні послуги в технологічних перервах – програми, призначені для (підтримки) основних туристських послуг, обумовлених в тур пакеті, і діючих обставинах, обумовлених переїздами, затримками в дорозі і у випадках негоди (при організації спортивних і самодіяльних турів, на пляжних курортах) тощо.

Третій тип. Готельна анімація – комплексна рекреаційна послуга, основою якої є особисті людські контакти тур аніматора з туристом і сумісні їх участі у розвагах, пропонувані анімаційною програмою тур комплексу.

З погляду системного підходу туристська анімація – це задоволення специфічних туристських потреб у спілкуванні, русі, культурі, творчості, приємному спілкуванні, розвазі. Усі ці потреби властиві подорожуючим, отже, в туризмі просто необхідні наступні види анімації, що задовольняють такі їх потреби:

- анімація в русі – задовольняє потребу людини в русі, що поєднується із задоволенням і приємними переживаннями;

- анімація через переживання, задовольняє потребу у відчутті нового, невідомого, несподіваного при спілкуванні, відкриттях, а також при подоланні труднощів;

- культурна анімація – задовольняє потребу туристів у духовному розвитку особистості через її залучення до її культурно-історичних пам'яток і сучасних зразків культури країни, регіону, народу, нації;

- творча анімація – задовольняє потребу людей у творчості, демонстрації своїх творчих здібностей і встановленні контактів із близькими по духу людьми через сумісну творчість;

- анімація через спілкування – задовольняє потреби в спілкуванні з новими, цікавими людьми, у відкритті внутрішнього світу і пізнанні себе через спілкування.

Дійові анімаційні програми як правило носять комплексний характер, а перераховані види анімації є базовими елементами цих програм.

Види анімаційних послуг, як складові елементи інноваційних програм.

Спортивні анімаційні програми призначені для туристів, які захоплюються тим чи іншим видом спорту і приїхали в спортивно-туристський комплекс для занять спортом по певній системі тренувань у поєднанні з відпочинком.

Спортивно-оздоровчі програми відрізняються від спортивних тим, що вони розраховані на туристів, любителів спорту та активного відпочинку, для яких тур комплекс – це єдине місце і можливість відновлення сил і здоров'я через активні фізичні навантаження в умовах чистої природи і чистого повітря.

Спортивно-розважальні програми орієнтовані на туристів будь-якого віку. Вони будуються на залучення туристів в активний рух через привабливі, захоплюючі, веселі конкурси та нешкідливі змагання.

Культурно-пізнавальні анімаційні програми тур комплексу будуються на залученні туриста до культурно-історичних і духовних цінностей нації, країни, місцевого населення і включають: відвідування музеїв, театрів, кінотеатрів, художніх галерей, парків, виставок, концертів. Деякі з цих програм залежні від платоспроможності туристів, рівня їх інтелектуального розвитку.

Пригодницько-ігрові анімаційні програми будуються на дотуку туриста з цікавим, хвилюючим, незвичним, (наприклад, участь у рольових іграх та конкурсах, відвідування печер, піратської вилазки, вечори народних переказів і легенд, нічному поході, тематичному пікніку). Ці програми мають попит незалежно від статі, національності, освіти відпочиваючих.

Аматорські (творчо-трудова) анімаційні програми будуються на залученні туристів до творчості, змагання у виготовленні місцевих виробів, що викладає у них інтерес до національних особливостей місцевого населення. Форми проведення цих програм можуть бути найрізноманітнішими: аукціон виробів з природних матеріалів, конкурс аматорської фотографії, виставка піщаної скульптури, фестиваль аматорських віршів та пісень.

Видовищно-розважальні анімаційні програми включають святкові заходи, конкурси, фестивалі, карнавали, тематичні дні, ярмарки, дискотеки, танцювальні вечори.

Анімаційні програми одночасно з чисто розважальними заходами включають різноманітні спортивні ігри, вправи і змагання. Таке поєднання робить ці програми більш насиченими і корисними для зміцнення відновлення здоров'я тому взаємозв'язок туристської анімації і спорту найчастіше досягається найбільший відновно-оздоровчий ефект.

Усі елементи функціонування технологічного процесу знаходяться в єдності взаємодій і утворюють єдину систему. Головний елемент цієї системи – об'єкт діяльності, люди (туристи, гості, відпочиваючі). Все призначено для задоволення їх духовних і фізичних потреб. Тому фахівця-аніматорам треба знати ці потреби, вивчати аудиторію, настрої, інтереси і запити молоді. Без знання людей важко розраховувати на досягнення бажаного результату і на підвищення ефективності інтелектуальної та емоційної дії на аудиторію.

Узагальнюючи вищевикладене, приходимо до висновку, що молодіжний туризм, будучи однією з форм молодіжного дозвілля, має велике значення в житті молодої людини, оскільки він направлений на відновлення фізичних і психічних сил, задовольняє потреби молодої людини в спілкуванні, розвагах, активному і рухомому відпочинку.

Висновки. Глобальне зростання і розвиток туризму в усьому світі має великий вплив на зміст і організацію професійної туристичної освіти. За оцінками фахівців в даний час включення інноваційних програм, культурно-пізнавального, спортивно-туристського, розважального характеру у зміст туристичних маршрутів і поїздок, в роботу готелів підвищує їхній престиж і затребуваність на ринку туристичних послуг.

Для втілення анімаційних програм в ряді українських вищих навчальних закладів в рамках підготовки фахівців туризму активно впроваджують в навчальний процес спеціальні курси (Ужгородський національний університет – «Анімаційні послуги в туризмі», Чернівецький на-

ціональний університет імені Ю. Федьковича – «Організація анімаційних послуг в туризмі», Київський національний університет культури і мистецтв – «Організація дозвілля», МАУП – «Організація анімаційних послуг», Дніпропетровський університет економіки і права – «Організація екскурсійних послуг та дозвілля туристів», Харківська національна академія міського господарства – «Організація екскурсійних послуг та дозвілля туристів», Тернопільський національний університет – «Організація анімаційних послуг в туризмі»).

Подальша робота може бути спрямована на визначення і розробку програм підготовки фахівців із туристичної анімації.

Список літератури:

1. Агеєва І.С. Можливості використання анімаційних програм в туризмі // Молодий учений. – 2012. – № 6. – С. 123–125.
2. Байлик С.І., Кравець О.М. Організація анімаційних послуг в туризмі. Навч. посібник. – Харків: ХНАМГ, 2008. – 197 с.
3. Килимистий С.М. Анімація в туризмі: Навч. посібник / С.М. Килимистий. – К.: Видавництво ФПУ, 2007. – 188 с.
4. Конспект-лекцій з дисципліни «Організація анімаційних послуг в туризмі» / Гарбера Ольга Євгенівна. – Тернопіль: ТНЕУ, 2013. – 78 с.
5. Скрипченко І.Т. Українсько-російсько-англійський термінологічний словник довідник з туризму для майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту / І.Т. Скрипченко. – Дніпропетровськ: ПФ «Стандарт-сервіс», 2014. – 163 с.
6. Скрипченко І.Т. Туристична анімація як складова професійної підготовки фахівців до роботи у сфері дитячо-юнацького туризму (Здоров'я, спорт, реабілітація) Харківський нац. пед. університет імені Г.С. Сковороди, Т. 2. – № 4. – 2016.
7. Шарій В.П. Організаційно-технологічні особливості анімаційних програм для молодіжного туризму / В.П. Шарій, Г.О. Литовченко, Н.О. Шара // Вісник Чернігівського держ. пед. університету. Серія: (Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт). – Чернігів, 2007 – № 44 – С. 323–326.

Горбенко Н.І., Лой В.І.

ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»

ОРГАНИЗАЦИОННО-ТЕХНОЛОГИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ АНИМАЦИОННЫХ ПРОГРАММ ДЛЯ МОЛОДЕЖНОГО ТУРИЗМА

Аннотация

В статье рассматриваются проблемы поиска и создания анимационных программ в молодежном туризме. Выявлены особенности организационно-технологического обеспечения анимационных программ для молодежного туризма. Даны определения досуга, молодежный туризм, анимация.

Ключевые слова: молодежный туризм, анимация, досуг, тур, туристический продукт.

Gorbenko N.I., Loy V.I.

SHEI «Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriy Skovoroda State Pedagogical University»

ORGANIZATIONAL AND TECHNOLOGICAL FEATURES OF ANIMATION PROGRAMS FOR YOUTH TOURISM

Summary

The article deals with the problems of the search and creation of animation programs. The features of organizational and technological provision of animation programs for youth tourism are revealed. Data of definition of leisure, youth tourism, animation.

Keywords: youth tourism, animation, leisure, tour, tourist product.